

งานเครือข่าย บริการ ปฐมภูมิ
รับที่ 56-00105
วันที่ 6 ก.พ. 56 เวลา 11.40 น.

โรงพยาบาลนครพิงค์
รับที่ 01541
วันที่ - 4 ก.พ. 2556
เวลา.....

ที่ ชม ๐๐๓๒.๐๐๓.๑ / ๑๑๕๑

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
๑๐ ถนนสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

กลุ่มงานเวชกรรมสังคม รับที่ 108/56
วันที่ 5 ก.พ. 2556 เวลา 14.00 น.

๓๑ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือในการแจ้งเตือนเพื่อป้องกันควบคุมโรคพิษจากสบูดำ

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครพิงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องความรู้พิษจากการกินสบูดำ การป้องกันและรักษา จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่มีรายงานพบผู้ป่วยโรคอาหารเป็นพิษจากการบริโภคเมล็ดสบูดำในประเทศไทยทุกปี โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียน และเหตุการณ์ล่าสุดมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๒๔ คน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้รับพิษจากเมล็ดสบูดำ ซึ่งในประเทศไทยได้ส่งเสริมการปลูกสบูดำเพื่อเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทนใน ๑๗ จังหวัด ได้แก่ อุทัยธานี เพชรบูรณ์ พิษณุโลก เชียงใหม่ ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ นครพนม ขอนแก่น นครราชสีมา ชัยนาท ลพบุรี ปราชินบุรี ระยอง จันทบุรี ชลบุรี เพชรบุรี และกาญจนบุรีนั้น

ในการนี้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จึงขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่านในการเผยแพร่เอกสารให้ความรู้ เรื่อง อาหารเป็นพิษจากเมล็ดสบูดำแก่ประชาชน และเด็กวัยเรียนในพื้นที่ที่มีการปลูกสบูดำ เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนกลุ่มเสี่ยงให้ระวังพิษภัยดังกล่าว ทั้งนี้ หากชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดความตระหนักรู้มากขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

เรียน.....
เพื่อโปรด ทราบ พิจารณา ดำเนินการ
.....
.....

ขอแสดงความนับถือ

7

(นายสุรสิงห์ วิศรุตรัตน์)

ผู้อำนวยการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ รักษาการแทน
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

116 ม.๕๖ ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

๕ ก.พ. ๕๖

๓๐๐. ๑๑๑๑๑๑๑๑

- ส.วิเชียร ๖๖๐/๖๖๐, ๖๖๐/๖๖๐
- ๖๖๐/๖๖๐ ๖๖๐.

กลุ่มงานควบคุมโรค งานระบาดวิทยา

โทร. ๐ ๕๓๒๑ ๑๐๕๔-๕๐ ต่อ ๑๑๐-๑๑๒

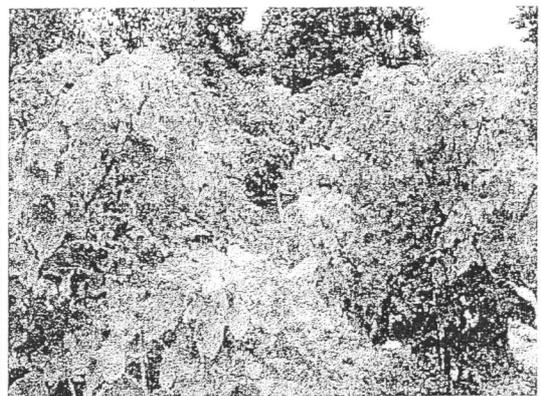
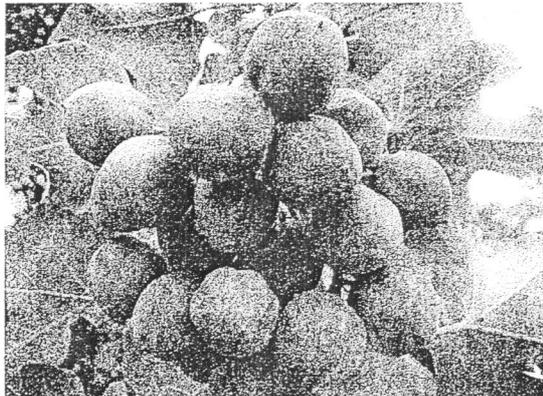
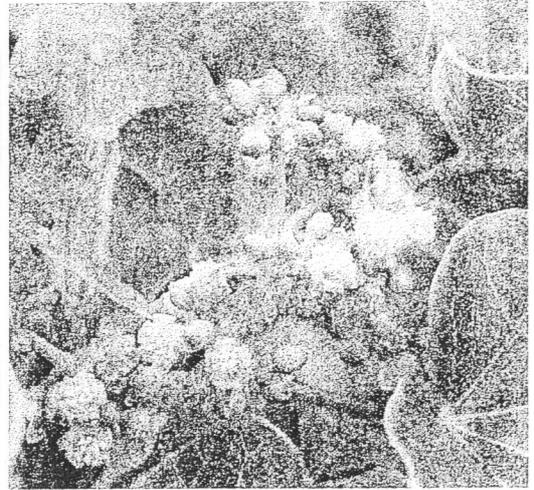
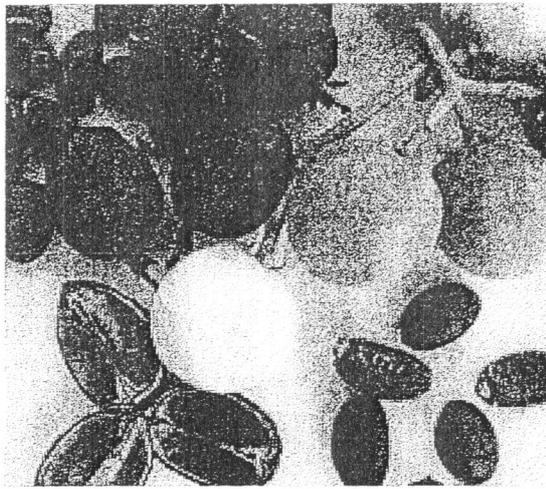
โทรสาร ๐ ๕๓๒๒ ๑๓๖๓

www.chiangmaihealth.com

8 ๒๑๕๖

พืชจากเมล็ดสบู่ดำ

สบู่ดำ เป็นพืชน้ำมันชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นพืชพื้นเมืองของทวีปอเมริกาใต้ ชาวโปรตุเกสนำเข้ามาปลูกในประเทศไทย ในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ปัจจุบันสบู่ดำมีการปลูกมากขึ้นทั่วทุกภาคของประเทศไทย เพราะสามารถสกัดน้ำมันจากเมล็ดสบู่ดำ เพื่อนำไปผลิตเป็นไบโอดีเซล ทดแทนน้ำมันดีเซล โดยคาดว่าในอนาคตจะมีการใช้ไบโอดีเซลจากน้ำมันสบู่ดำเพิ่มมากขึ้น

ต้นสบู่ดำ เป็นไม้พุ่มยืนต้นขนาดกลาง ความสูง ๒-๗ เมตร อายุยืนไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ลำต้นและยอดคล้ายละหุ่ง แต่ไม่มีขน อยู่ในวงศ์ไม้ยางพารา เมื่อหักลำต้น ส่วนยอดหรือส่วนก้านใบจะมียางสีขาวข้นคล้ายน้ำมันไหลออกมา มีกลิ่นเหม็นเขียว

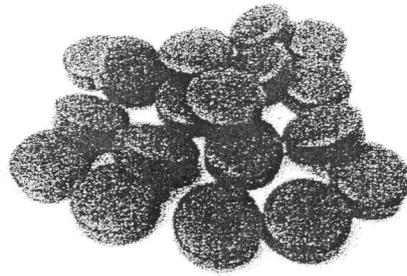
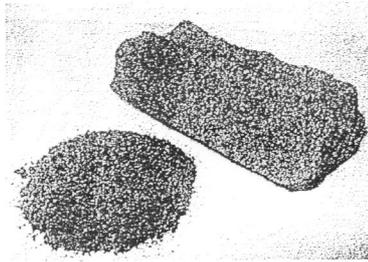
สบู่ดำ มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ภาคเหนือเรียกว่ามะหุ้งฮั่ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกว่ามะเยาหรือสีหลอด ภาคใต้เรียกว่ามาเคาะ

เมล็ดสบู่ดำ มีสารพิษรุนแรงและเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ คือ curcin, curcasin, phytosterols, resin และสารในกลุ่ม phorbol esters ทำให้มีผลต่อระบบทางเดินอาหารและการหายใจ จึงมีการสกัดสารจากเมล็ดไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นสารชีวภาพกำจัดแมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การลดการเข้าทำลายของหนอนเจาะต้นข้าว เป็นต้น

เมล็ดสบู่ดำ ประกอบด้วยน้ำมันประมาณ ๒ ใน ๕ ส่วน และเนื้อ ๓ ใน ๕ ส่วน เมื่อเคี้ยวเมล็ดสบู่ดำจะมีรสชาติมันๆ หลังรับประทานเข้าไปประมาณ ๓๐-๖๐ นาที จะเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ถ่ายเป็นเลือด รายที่มีอาการรุนแรง อาจมีอาการมือเท้าเกร็ง หายใจเร็ว หอบ ความดันโลหิตต่ำ หัวใจเต้นผิดปกติ อาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ โดยอาการรุนแรงมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณที่กินเข้าไป

การรักษา

1. กำจัดสารพิษออกจากทางเดินอาหาร เพื่อประคับประคองอาการ เช่น ทำให้อาเจียน ล้างท้อง ดูดซับสารพิษ ด้วยผงถ่าน (activated charcoal) หรือให้ยาระบาย เป็นต้น

2. การรักษาตามอาการ เช่น การให้สารเกลือแร่เพื่อแก้ไขภาวะขาดน้ำ การให้เลือดในรายที่เสียเลือดมาก การให้ยาแก้ปวดท้อง เป็นต้น

คำแนะนำสำหรับประชาชน

เนื่องจากมีรายงานการพบผู้ป่วยอาหารเป็นพิษจากการรับประทานเมล็ดสบู่มากกว่า ๑๐๐ ราย ทุกปี โดยเฉพาะในเด็กนักเรียนประถมศึกษา กรมควบคุมโรคจึงขอแนะนำดังนี้

1. ชุมชนหรือโรงเรียนที่ปลูกต้นสบู่ดำไว้ใช้ประโยชน์ หรือปลูกไว้สาธิต หรือปลูกไว้ประกอบการเรียนการสอน ต้องติดป้ายชื่อต้นไม้ไว้ พร้อมคำแนะนำว่าเป็นพืชมีพิษห้ามรับประทานเมล็ด เพราะจะทำให้เกิดอาการกระสับกระส่าย คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และขาดน้ำ ระมัดระวังน้ำยางสบู่ดำถูกผิวหนัง เพราะจะทำให้เกิดอาการระคายเคือง บวมแดง ปวดแสบปวดร้อนอย่างรุนแรง หากเข้าตาจะทำให้ตาอักเสบ อาจตาบอดชั่วคราวได้
2. โรงเรียนควรล้อมรั้วไว้ให้มิดชิด เพื่อความปลอดภัยของเด็กนักเรียน เพราะเด็กเล็กอาจลองชิมเมล็ดสบู่มาก โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์
3. คุณครูและผู้ปกครอง ควรระมัดระวังและแนะนำเด็ก ห้ามนำเมล็ดสบู่มากมารับประทานอย่างเด็ดขาด

กลุ่มสื่อสารสาธารณะและภาคีเครือข่าย สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

โทร ๐๒-๕๙๐-๓๑๘๓ โทรสาร ๐๒-๕๕๑-๐๙๑๘

website: <http://thaigcd.ddc.moph.go.th>